

Ələvət BƏŞİRLİ

Nahid Hacızadənin vəfatından bir il keçir. Hüzn gününü yazmışdım: "Səksən iki yaşın astanasında cismən həyatdan köçən dəyərli qələm sahibinin "bu işıqlı dünyada işıqlı ürəklərin gözəlliyini vəsf edən əsərləri" (Ə.Hacızadə) Onu mənən yaşadacaq, sözünün işığı sönməyəcək!"

Nahid Hacızadənin yaradıb ərsəyə gətirdiyi, baş redaktoru olduğu "Yada düşdü" ədəbi-bədii nostalji jurnalının Onun xatirəsinə həsr olunan xüsusi nömrəsində və respublika mətbuatında qələm dostlarının yazılarında silsilə romanlar müəllifi Əlibala Hacızadənin vaxtilə dediyi sözlər təqdir olunur: "Sənin əsərlərini oxuyanda adamın ürəyinə, beyninə, gözlərinə bir işıq seli axıb dolur - insanın içi nurlanır."

İllər, qərinələr keçəcək Nahid Hacızadənin Sözü-nün işığı sönməyəcək!

Və mən istər-istəməz dəyərli Qələm-Söz sahibinin ömründən keçən illəri xatırlayıram...

...Yarım əsri arxada qoyan o çağlar sanki dünən olub. Biz - universitetin "təzə" tələbələri "köhnələrə" - yuxarı kurslarda oxuyanlara qərribə bir maraqla baxardığımız. Yaşar Qarayevi, Şamil Salmanovu, Ağacavad Əlizadəni, Famil Mehdini, Şamil Qurbanovu... tez-tez görürdük, yazılarını oxuyurduq. Əlibala Hacızadənin lirik hekayələri universitet qəzetində çap olunurdu. Onun yaxın dostu Nahidin səsinə efirdən eşidirdik, Azərbaycan radiosunun efirindən!

İllər ötdükcə bu səs gurlaşdı, Nahid qələm və söz sahibi oldu, əvvəl Azərbaycan radiosunun, sonra televiziyanın yaradıcı kollektivlərinə rəhbərlik etdi...

Tələmələ gətirdi ki, onunla çiyin-çiyinə işləmək mənə nəşib oldu: altmışıncı illərin axırlarında Azərbaycan Televiziyanın Gənclik Baş Redaksiyasında. O, baş redaktor idi, mən şöbə müdiri.

Məni üçüncü mərtəbəyə (o vaxt radio ikinci, televiziya üçüncü mərtəbədə yerləşirdi) baş redaktor qaldırılmışdı. O, özünəməxsus operativlik və istiqanlıqla az vaxt içərisində Komitə sədri İmran Mirzəyev, müavin Nəbi Xəzri, radionun Xəbərlər və Təb-

SÖZÜN İŞIĞI SÖNMÜR

liqat Baş redaksiyasının baş redaktoru Hacı Hacıyevlə danışıb (o vaxt həmin redaksiyada redaktor idim) onların razılığını almış, məni özünün dediyi kimi "aləmin bir-birinə qarışdığı" "Gənclər" redaksiyasına gətirmişdi.

Nahidin sonralar xatirələrində yazdığı kimi: "Yaşımızın, ömrümüzün gözəl çağları idi. Ürək-ürəyə verib işləyirdik. "Gənclər" redaksiyası az vaxtda önə çıxdı, şöhrətləndi, tamaşaçıların rəğbətini qazandı..."

Baş redaktoru təşəbbüsü ilə "Gənclər" redaksiyası həftəlik "Səhər" verilişi hazırladı. Moskvada nəşr olunan "Radio i televideniye" jurnalı bu proqram haqqında qoşa səhifəlik reportaj dərc etdi. Respublika qəzetləri, jurnalları, xüsusilə də gənclər mətbuatı baş redaksiyanın ayrı-ayrı verilişləri haqqında vaxtaşırı olaraq materiallar verməyə başladı.

Hələ qələmi bərkiməmiş, təcrübəsiz cavanların çalışdığı "Gənclər" redaksiyası üçün baş redaktorumuz əsl nümunə, örnek idi: təvazökarlığı, redaktəsi, yazıları - əlindən düşməyən qələminin "məhsulu" ilə!

Bizə elə gəlirdi ki, onun qələmində qeyri-adi bir sehr var. Sanki nağıllardakı "sehrli çubuq" kimi qələmini hazırladığımız materialların, süjetlərin, müsahibələrin, kompozisiyaların, müxtəlif verilişlərin üstündə gəzdirərək yazıların elə bil "rəngini" dəyişdirirdi: dili rəvan, səlis, tamaşaçıları özünə cəlb edən baxımlı, maraqlı verilişlər yayınlanırdı.

Baş redaktor televiziya tamaşaçılarının ürəyinə yol tapmağı bilirdi və bunu gənc jurnalistlərə öyrədirdi: özünəməxsus qayğı ilə, səylə, səbrlə, yorulmaq bilmədən. O, qələminin fəhləsi, əsil zəhmətkeşi idi. Və bu zəhmətin, gərgin işə dözümlü kökü onun uşaqlığına kölgə salan müharibə illərinə gedib çıxırdı.

Nahid anasını bir yaşında itirmişdi, sonra atası vəfat etmişdi. O, arxa cəbhə deyilən zillətdə boy atmışdı: sal daşlar arasında sivişib boylan şiv kimi. Ruzigarın qovğasında hər cür əzaba dözmüş, bir əlində kitab, o birində çubuq, qabağında quzular, üfüqdə başı buludlu dağlar, sonralar həsrətini çəkdiyi, yuxularında gördüyü dağlar...

Yarıac-yarıtox dolanıb çörəyə həsrət qalsa da, dərindən qalmadı, analığının "Bəs

quzuları kim otaracaq?" sualına sinif müəlliminin "dərslərini oxuyar, quzulara da baxar" cavabını qulağında sırğa elədi. Zəhmətinə güvəndi, meğrur böyüdü, aclığın əzrayıl üzünü özge qapısı döyməyə məcbur edə bilmədi. Ancaq tələbə vaxtı qapı döyməli oldu: üçüncü kursda oxuyanda ştatdankənar müxbir kimi, baş redaktoru tapşırığı ilə, əsərlərini oxuyub özlərini görmədiyi məşhur

sənətkarların qapılarını açdı, Rəsul Rza, Mir Cəlal, Süleyman Rəhimov kimi görkəmli qələm sahiblərindən müsahibələr aldı. 1957-ci ilin yazında ilk oçerki efirdə səsləndi.

Beləcə, taleyini efiqlə, ekranla bağladı. Yaddaşına silinməz izlər həkk edən uşaqlıq çağları arxada qalsa da, unuda bilmədi o illəri, cəbhəyə yola salınan oğulları, ataları, bir də... atları: lap axırda kəndin atlarını yıqıb müharibəyə göndərəndə atlar kəndə, örüşə, dağlara sarı boylanıb elə kişnəmişdi ki, arvad-uşağı qəhər boğmuşdu...

Zaman keçdi, o çağlar, o mənzərələr necə varsa, eləcə Nahidin mənsur şeirlərinə, hekayələrinə, povestlərinə köçdü. O, yalnız radio dinləyicilərinin, televiziya tamaşaçılarının deyil, çoxsaylı oxucuların ürəyinə yol tapan əsərlərin müəllifi - istedadlı yazıçı kimi şöhrətləndi. Bakıda və həmçinin sovet dönmində dünyaca məşhur olan "Sovetski pisatel" (Moskva) nəşriyyatında kitabları çapdan çıxdı.

Öz zəhmətinə güvənən, yaradıcı işindən zövq alan, vəzifə borcuna məsuliyyətlə yanaşan Nahid Hacızadə səlahiyyət pillələrində də yüksəldi. Vaxtilə Azərbaycanda yeganə efir-ekran məkanı olan Dövlət Televiziya və

Radio Verilişləri Komitəsində rəhbər vəzifələr daşdı: 30 il gənclər və ədəbi dram verilişləri baş redaksiyalarının baş redaktoru, Komitə sədrinin birinci müavini.

İngilis yazıçısı Tekkerey mütəfəkkircəsinə obrazlı şəkilə deyib: "Rəftar əkərsən - adət biçərsən, adət əkərsən - xasiyyət biçərsən, xasiyyət əkərsən - tale biçərsən". Tələbəklik çağlarından tanıdığım, çiyin-çiyinə çalışdığım, rəftarına, adətinə, xasiyyətinə vəqif olduğum Nahid ömrü boyu öz taleyinin əkinçisi olub.

Taleyinə şükür edən bəndəsinə Tanrısı nə verməyib? İnsan, Ziyalı, Yazıçı olmaq istedadı, Ər, Ata, Baba olmaq səadəti!

Sənət aləminə öz dəst-xətti ilə qədem qoyan istedadlı nasirin şeir kimi axıcı dili müqtədir sənətkarların, çoxsaylı oxucuların diqqətini cəlb etdi. Söz sənətinin silahı olan Dilin Nahid Hacızadə qələmində sanki muma döndüyü, Sözü zərgər dəqiqliyi, zərəbinlə öz yerində işləndiyi xüsusi vurğulandı.

Real həyat materialı, poetik duyum, hissələrin zənginliyi - bütün bunlar yazıçının qələmindən çıxan hekayələrin, povestlərin, pyeslərin, romanların cövheri, əsas məziyyətləridir. Onun əsərlərini oxuyanda elə bil adamın ürəyinə bir işıq seli axır. Bu əsərlərdə insana, təbiətə, gözəlliyə məftunluqdan doğan poetik təsvir gözümüzü, könlümüzü oxşayır, məhəbbətin yaşarılığını, qüdrəti ("Məhəbbət ölünçə var", "Payız leysanları"), torpağa, doğma yurda bağlılığı ("Dağlar, sizdə gözüm qaldı"), müharibəyə, haqsızlığa, qəddarlığa nifrət ("Bir ana tanıyırdım", "Köçündən ayrılan durna"), mənevi-əxlaqi keyfiyyətlər təbii, həyatı, bədii boyalarla qələmə alınıb.

O, görkəmli yazıçılar, şairlər, bəstəkarlar, rəssamlar, səhnə ustaları haqqında xatirələrini qələmə almış, "Yada düşdü" kitabını nəşr etdirmişdir.

Kitabın redaktoru, təcrübəli jurnalist Dilərə xanım

Vəkilova "Yada düşdü"nün son səhifəsində müəllifə müraciətlə yazmışdı: "Siz müasir oxucuya, xüsusən də gənclərə çox gerek olacaq bu kitabın nəşrini gerçəkləşdirməklə yaddaşlarda yaşayan insanlara, həmçinin özünüzə sözdən bir abidə qoydunuz, təmələndə neciblik, sədaqət, etibar duran bir abidə - İnsanlıq abidəsi!"

Nahid Hacızadənin həyatı xatirələr xəzinəsi idi. Onun baş redaktoru olduğu "Azərbaycan Respublikasının Xatirə Kitabı" redaksiyası İkinci Dünya müharibəsində, Əfqanıstanda, 20 Yanvar faciəsində və Qarabağ uğrunda döyüşlərdə həlak olmuş soydaşlarımız haqqında 10 cildlik ensiklopediya hazırlayıb.

**Qalx, qalx, ulu Torpaq!
Qalx, qalx, ulu Bayraq!
Qalx, qalx, sən ey mərd Xalq!
Yer titrəsin məhvərdən!**

Nahid Hacızadənin sözlərinə bəstəkar Eldar Mansurovun bəstələdiyi "Qalx, qalx, ulu Torpaq!" mahnısı Qarabağ uğrunda mübarizənin himnə qəvrilib. Onun şeirlərinə otuzə yaxın mahnı bəstələnib.

Yarım əsrdən çox yaradıcılığı efir, ekran və kino ilə bağlı olub. Ssenariləri əsasında sənədli filmlər və bədii televiziya filmi çəkilib. Tələmələri - "Son qəmin olsun, Vətən!", "Qayalarda qalan səs", "Yaşa, ey haqq!" televiziyanın "Qızıl fond"una daxil edilib.

Silsilə romanlar müəllifi, bənzərsiz qələm sahibi Əlibala Hacızadə yazıçı dostunun yaradıcılığını yetərincə dəyərləndirib: "Nahid Hacızadənin kitablarında işıqlı bir dünya yaşayır. Bu işıqlı dünyanı işıqlı ürəklərin gözəlliyi bəzəyir".

Bu, həqiqətən belədir. Onun hər sözünün öz işığı, öz rəngi, öz çaları var. Nahid oxuyanda adamın ürəyinə bir işıq seli axır. Bu işıq selinin rənglərindən yaranan təbiət mənzərələri, müxtəlif insan xarakterlərini əks etdirən obrazlar göz önündə canlanır.

Səksən iki yaşın astanasında cismən həyatdan köçən dəyərli qələm sahibinin, "bu işıqlı dünyada işıqlı ürəklərin gözəlliyini" vəsf edən əsərləri Onu mənən yaşadacaq, Sözü-nün işığı sönməyəcək!